

Магістр 1 року навчання
факультету менеджменту та маркетингу ХНЕУ

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА, ЇЇ СУТІ ТА СКЛАДОВИХ

Анотація. Обґрунтовано поняття категорії економічної безпеки підприємства, наведено основні складові економічної безпеки, а також напрями підвищення рівня економічної безпеки, які можуть бути використані суб'єктами ведення господарства у своїй практичній діяльності.

Аннотация. Обосновано определение категории экономической безопасности предприятия, приведены основные составляющие экономической безопасности, а также направления повышения уровня экономической безопасности, которые могут быть использованы субъектами ведения хозяйства в своей практической деятельности.

Annotation. The definition of enterprise economic security category is grounded, the basic constituents of economic security, and also directions of increasing economic strength level, which can be used by the economic entities in practice, are given.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, внутрішні та зовнішні загрози, персонал підприємства.

З розвитком ринкових відносин в Україні вітчизняні підприємства зіткнулися з істотним зменшенням прямої державної підтримки їх діяльності та необхідністю створення умов для свого безпечного розвитку власними силами. Стабільне функціонування, зростання економічного потенціалу будь-якого підприємства, в умовах ринкових відносин багато в чому залежить від наявності надійної системи економічної безпеки. Сучасне підприємство знаходиться в умовах безперервної зміни зовнішнього середовища його існування. Ця нестабільність вимагає від господарюючих суб'єктів постійної адаптації, зокрема пошуку нових і вдосконалення вже відомих засобів забезпечення системи економічної безпеки заради досягнення економічної та соціальної мети діяльності підприємства.

В економічній літературі багато уваги приділяється розгляду тих чи інших аспектів проблеми економічної безпеки підприємства. Серед останніх досліджень варто відзначити роботи авторів: Д. Ковальова, Пономарьова В. П., Ляшенко О. М., Новікової О. Ф., Груніна О. А., Клебанової Т. С. [1 – 6]. Більшість вчених свої дослідження присвячували або аналітичному огляду негативів, що відбиваються на економічній безпеці, або прогностичним підходам, до зміни внутрішнього та зовнішнього середовищ підприємств. До найбільш вагомих наукових результатів можна віднести такі: розробки понятійного апарату теорії економічної безпеки, визначення основної складової економічної безпеки підприємства, класифікація загрози, формування механізмів забезпечення економічної безпеки, пропозиції щодо критеріїв оцінки стану економічної безпеки підприємства та ін. [4].

Серед вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів немає єдиного визначення терміна "економічна безпека". Разом із тим принципові розбіжності в підходах до трактування змісту даної економічної категорії не спостерігаються. Найбільш поширеним є визначення економічної безпеки підприємства (ЕБП) як стану ефективного використання його ресурсів (капіталу, персоналу, інформації та технології, техніки та устаткування, прав) і існуючої ринкової можливості, що дозволяє запобігати внутрішнім та зовнішнім негативним впливам (загрозам) та забезпечити його тривале виживання і стійкий розвиток на ринку відповідно до обраної місії.

Сутність ЕБП полягає в системі активного захисту від можливих фінансових, матеріальних і людських втрат, породжених внутрішніми і зовнішніми загрозами. Найбільшою шкоди підприємництву можуть завдати такі посперні небезпеки, які породжені матеріальними та фінансовими активами, персоналом, інформацією, відповідальністю.

Оскільки поняття економічної безпеки підприємства є комплексним, то поділ на спеціальні компоненти є дуже важливою умовою для його характеристики.

На основі досліджень в області структури економічної безпеки різними авторами запропоновано ряд складових економічної безпеки. До них відносяться такі:

1. Фінансова складова – характеризує фінансове забезпечення підприємства, його фінансову стабільність, ліквідність і прибутковість.
2. Виробнича складова – характеризує умови й ефективність використання основних і обігових коштів, матеріалів і фондів.
3. Інтелектуальна й кадрова складові – характеризують становище підприємства з точки зору виробничого персоналу, розвиток інтелектуального потенціалу.
4. Складова матеріально-технічного становища – характеризує своєчасне та повне надання підприємству сировини та матеріалів із необхідним співвідношенням "ціна – якість", рівень залежності від певних постачальників.
5. Складова продажу – характеризує тенденції виробництва продукції і послуг підприємства, своєчасність споживчих платежів і рівень готової продукції в загальному обсязі виробництва.
6. Екологічна складова – характеризує реалізацію природоохоронних заходів, втрати від забруднення навколишнього середовища.

Необхідність постійного дотримання економічної безпеки зумовлюється об'єктивно наявним для кожного суб'єкта господарювання завданням забезпечення стабільності функціонування та досягнення головної мети своєї діяльності. Рівень економічної безпеки фірми залежить від того, наскільки ефективно її керівництво і спеціалісти (менеджери) будуть спроможні уникнути можливої загрози та ліквідувати шкідливі наслідки окремої негативної складової зовнішнього та внутрішнього середовищ [2].

Після аналізу підходів до трактування змісту даної економічної категорії, можна зробити висновок, що економічна безпека підприємства – це комплекс заходів, які сприяють підвищенню захищеності діяльності підприємства від негативного впливу зовнішнього середовища а також здатність своєчасно усунути різноманітні загрози або пристосуватися до наявних умов, які не відображаються негативно на його діяльності.

Наук. керівн. Веретенникова Г. Б.

Література: 1. Ковалев Д. Экономическая безопасность предприятия / Д. Ковалев, Т. Сухорукова // Экономика Украины.– 2005. – № 10. – С. 48–52. 2. Пономарев В. П. Формирование механизма обеспечения экономической безопасности : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.06.01 / В. П. Пономарев ; Восточноукраинский университет, Луганск, 2000. – 27 с. 3. Ляшенко О. М. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения : монография / О. М. Ляшенко. – К. : Либра, 2003.– 280 с. 4. Клебанова Т. С. Модели оценки, анализа и прогнозирования экономической безопасности предприятия / Т. С. Клебанова, Е. А. Сергиенко // Бизнес Информ. – 2006. – № 8. – С. 65–72. 5. Новікова О. Ф. Економічна безпека: концептуальні визначення та механізми забезпечення : [монографія] / О. Ф. Новікова, Р. В. Покотиленко. – Донецьк : НАН України. Ін-т економіки промисловості, 2006. – 408 с. 6. Грунин О. А. Экономическая безопасность организации / О. А. Грунин, С. О. Грунин. – СПб. : Питер, 2002. – 160 с.